

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 105 a § inkomstskattelagen och 2 § lagen om skatteskalorna för 2003

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 maj 2003 en proposition med förslag till lagar om ändring av 105 a § inkomstskattelagen och 2 § lagen om skatteskalorna för 2003 (RP 10/2003 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

— LM 46/2003 rd — Anni Sinnemäki /gröna:
Lag om ändring av 2 § lagen om skatteskalorna för 2003 (rem. 27.5.2003)

Beredning i delegation

Ärendet har beretts av finansutskottets skatte-delegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- finansråd Reino Niinivaara och överinspektör Panu Pykönen, finansministeriet
- överinspektör Merja Hartikka-Simula, Skattestyrelsen
- ecklesiastikråd Risto Voipio, Kyrkostyrelsen

- ombudsman Teuvo Ikonen, Pensionstagarnas Centralförbund
- direktör Ilkka Ojala, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter
- direktör Tero Honkavaara, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- avdelningschef Markus Palomurto, Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen, även som representant för Arbetspensionsförsäkrarna TELLA
- specialsakkunnig Juha Mynttinen, Finlands Kommunförbund
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation rf
- juridiskt ombud Anna Lundén, Företagarna i Finland rf
- chefsekonom Jaana Kurjenoja, Skattebetalarnas Centralförbund
- vice verkställande direktör Pauli K Mattila, Centralhandelskammaren.

Skriftligt utlåtande har lämnats av Servicearbetsgivarna, Pensionsförbundet rf, Kansallinen Senioriliitto ry, VR-Yhtymä Oy:n ja sen tytäryhtiöiden Eläkeläisten Liitto VREL ry, Svenska Pensionärsförbundet rf, Kommunala pensionärernas förbund rf, Veteraaniopettajat — Veteränlärare ry, Tieveteraanit ry och Eläkeläiset ry.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår ändringar i inkomstskattelagen och lagen om skatteskalorna för 2003. Inkomstskattelagen föreslås bli ändrad genom att procenttalen och maximibeloppet för förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen höjs. Samtidigt föreslår regeringen att marginalskatteprocenten för den progressiva inkomstskatteskalen för 2003 sänks i alla inkomstklasser.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa. Ändringarna i inkomstskattelagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2003. De individuella innehållningsprocenterna för lön samt arbets- och bruksavgifter enligt skattegrunderna för 2003 föreslås bli sänkta med en procentenhet från den 1 juli 2003.

Lagmotionen

LM 46/2003 rd. Lagmotionen innehåller ett parallellförslag till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 2 § lagen om skatteskalorna för 2003 (RP 10/2003 rd). Syftet är att sänka skatten för småinkomsttagarna utan att kommunernas ekonomi för den skull försvagas.

I motionen föreslås att inkomstskatteskalen förlängs nedåt så att en persons negativa statskatt dras av från hans eller hennes kommunalskatt men inte från den skatt som redovisas till kommunen. Avdraget skulle vara högst lika stort som kommunalskatten. Om förvärvsinkomsten är så liten att ingen kommunalskatt debiteras, kan avdraget inte heller räknas tillgodo.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Allmänna effekter av skattelättnaderna. De sakkunniga utskottet hört har allmänt taget ansett de av regeringen föreslagna inkomstskattesänkningarna vara behövliga och konjunkturpolitiskt sett komma vid rätt tidpunkt. Ändringarna i inkomstskatteskalen och förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen leder till en genuin lindring i inkomstbeskattningen för löntagare. De föreslagna ändringarna borgar också för att den lindring av skatten på lön som inleddes 1996 fortsätter även i år. Enligt information till utskottet hade inkomstskatten för löntagare utan de föreslagna ändringarna legat på samma nivå som i år.

Ändringarna i skatteskalen prioriterar inga särskilda inkomsttagargrupper utan fördelar sig jämnt mellan alla inkomsttagare. Detta har välkomnats av många sakkunniga, även om det med hänsyn till en effektivare sysselsättningseffekt

också hade varit motiverat med en prioritering av låg- och medelinkomsttagare. Men detta låter sig inte göras när inkomstskatten ändras mitt under året. Låg- och medelinkomsttagarnas inkomster påverkas dock något mer av förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattning och effekten förstärks något av de nu föreslagna ändringarna. Allmänt taget anser utskottet trots allt att besluten om inkomstbeskattningen och inkomsttransfereringarna inte bara bör ta fasta på sysselsättningen och konsumtionen utan också vara rättvisa mot alla inkomsttagargrupper.

Den allmänna uppfattningen bland de utfrågade sakkunniga var att lindringen av inkomstskatten inte får stanna vid detta. Utskottet är av exakt samma åsikt och menar att beskattningen av arbete absolut måste sänkas. Dessutom har det påpekats att det är ännu oförmånligare för företagare med små inkomster när deras företagsinkomst beskattas som kapitalinkomst i stället för som förvärvsinkomst. Även om kapitalinkomstandelen beräknas enligt nuvarande 10 % inne-

bär det för många företagare att förvärvsinkomstandelen blir mycket liten eller att någon sådan andel aldrig uppstår. Problemet är i sig fristående men bör enligt utskottet uppmärksammas. Problemet kräver en egen speciallösning; det kunde exempelvis utredas om hela företagsinkomsten på begäran kunde beskattas som förvärvsinkomst.

Kompensation till kommunerna. Förvärvsinkomststavadraget vid kommunalbeskattningen står enligt propositionen för 113 miljoner euro av den föreslagna skattelindringen på sammantaget 295 miljoner euro på årsnivå. Meningen är att kommunerna skall få full kompensation för denna minskning av skatteinkomsterna. Utskottet menar att detta är en riktig och motiverad lösning. Särskilt notabelt är dessutom att kompensationen kan fördelas riktigt också mellan kommunerna. Enligt utredning till utskottet utfaller fördelningen per invånare som den skall på några euro när utom i tre kommuner. I dessa tre skiljer det med mer än 10 euro per invånare. De skatteinkomster exempelvis Helsingfors går miste om 2003 till följd av förslaget, ca 13 miljoner euro, får den så gott som full kompensation för redan samma år. Det är bara omkring 835 000 euro som kommer att utestå till skatteinkomstutjämningen 2005.

Kyrkans ställning. Den föreslagna skattelättnaden leder till att det kommer att flyta in omkring 7 miljoner euro mindre i kyrkoskatt. Den föreliggande propositionen tar inte ställning till hur församlingarna skall kompenseras för detta belopp.

I de flesta församlingar finansieras verksamheten huvudsakligen med kyrkoskatt. Exempelvis i de evangelisk-lutherska församlingarna utgjorde kyrkoskatten 2001 i runt tal 74 % av församlingarnas samtliga inkomster.

Det är viktigt, menar utskottet, att församlingarna behandlas lika som kommunerna och att effekterna av ändringarna i skattesatsen blir neutrala för församlingarnas ekonomi. Församlingarna har upprättat sina budgetar för i år utifrån höstens skattebeslut och budgetarna bygger alltså inte på de nu föreslagna skattenedsättningarna.

Utskottet anser att detta är ett problem och att också församlingarna bör kompenseras för skatteinkomstbortfallet.

Pensionärernas ställning. Den knepigaste punkten i propositionen har visat sig vara hur pensionärerna skall komma i åtnjutande av skattelättnaden vid förskottsbeskattningen. Regeringens avsikt har varit att nedsättningen sker i den slutliga beskattningen för pensionsinkomsternas vidkommande.

Att löntagare och pensionärer särbehandlas har vid sakkunnigutfrågningen motiverats bland annat med att innehållningsprocenterna för löntagare kan ändras utan att beskattningen snedvrids i slutändan, eftersom nedsättningarna fördelar sig rätt jämnt mellan alla löneinkomstskategorier. För pensionärernas del gäller skattesänkningen bara dem som över huvud taget betalar statsskatt. Men inte heller där får alla inkomstskategorier sin beskärda del utan den progressiva inkomstskatteskalen gör att skattesänkningen blir större ju högre inkomsterna är. En schablonmässig ändring av innehållningsprocenten skulle följaktligen inte leda till riktigt slutresultat.

Enligt uppgift från pensionärsorganisationerna betalar drygt 20 % av pensionärerna över huvud taget ingen skatt medan ca 30 % har en skatteprocent på 0—5. Uppgifterna bygger på skatteuppbörden på 2001. Finansministeriet har för sin del gjort den bedömningen att det är bara ca 150 000 av Finlands 1,2 miljoner pensionärer som har så höga inkomster att en ändring av skattesatsen skulle leda till att de enligt förskottsinnehållningsbestämmelserna skulle ha rätt till en ny innehållningsprocent. Enligt information till utskottet finns det inget rimligt sätt att få fram vem som tillhör denna grupp.

Det största hindret är att det inte framgår av skattekortet eller de direktöverförda meddelandena till pensionsanstalterna vilka skatter innehållningsprocenten omfattar. Det är omöjligt att dra den rätta slutledningen i och med att innehållningsprocenterna inte bara avser en eventuell statsskatt utan också bl.a. en kommunspecifik inkomstskatteprocent och en församlingspecifik kyrkoskatt. Innehållningsprocenterna

kan t.o.m. variera inom samma kommun med 1,50—1,70 procentenheter enbart till följd av kyrkoskatten. Pensionsanstalterna har inte heller tillgång till sådana uppgifter om pensionisternas inkomster och avdrag som kunde hjälpa dem att räkna ut den individuella förskottsinnehållningsprocenten. Problemet blir inte mindre av att många pensionärer får pension och andra inkomster från olika källor, som var och en självständigt sköter sina åtaganden. Den återbetalning av nedskärningarna i folkpensionens basdel som träder i kraft den 1 oktober 2003 har inte heller beaktats i de nu gällande innehållningsprocenterna.

Pensionärsorganisationerna gjorde i samband med utskottsbehandlingen den bedömningen att vissa pensionärer kunde få en ny innehållningsprocent redan från början av september. Utskottet är emellertid av den åsikten att de skattelättnadsberättigade personerna inte går att få fram tillräckligt exakt. Om exempelvis pensionärer med minst en viss innehållningsprocent gavs en

schablonmässig nedsättning skulle det, enligt vad utskottet erfarit, leda till fler felaktiga fall än det förfarande regeringen föreslagit. Dessutom skulle det inte gå att nå alla nedsättningsberättigade, med särbehandling inom pensionärsgruppen som resultat.

Allmänt taget håller utskottet det dock som en viktig utgångspunkt att samma villkor skall gälla för alla skattebetalare. Socialpolitiken bör tas till hjälp för att finna lösningen för de allra minsta pensionerna.

Lagmotionen. Utskottet avstyrker lagmotionen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet

att lagförslagen godkänns utan ändringar och

att lagmotion LM 46/2003 rd förkastas.

Helsingfors den 10 juni 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Eva Biaudet /sv
Markku Koski /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Pekka Nousiainen /cent
Iivo Polvi /vänst
Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent

Matti Saarinen /sd
Kimmo Sasi /saml
Anni Sinnemäki /gröna
Irja Tulonen /saml
ers. Arto Bryggare /sd
Susanna Huovinen /sd
Timo Kalli /cent
Bjarne Kallis /kd (delvis)
Mikko Kuoppa /vänst
Eero Lämsä /cent
Sari Sarkomaa /saml (delvis).

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION 1

Motivering

Regeringen vill med lindringen av inkomstbeskattningen stödja den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen nu när den ekonomiska utvecklingen stagnerat. I denna situation är det helt på sin plats att skattelättnaderna koncentreras till de närmaste åren. De ekonomiska utsikterna är fortfarande osäkra och därför måste köpkraften och därigenom den inhemska efterfrågan fås att öka. Regeringens linje följer de åsikter Samlingspartiet ensamt förfäktade före valet. Skattelättnaderna förbättrar sysselsättningen och stärker därmed den finansiella basen för offentliga tjänster.

Problemet är ikraftträdelsebestämmelsen i 2 § i lagen om skatteskalorna för 2003. Den lyder i propositionen som följer: *"I förskottsuppbörden beaktas ändringarna av skattegrunderna endast så, att arbetsgivarna från den 1 juli 2003 sänker de individuella innehållningsprocenterna för lön samt arbets- och bruksavgifter med en procentenhet."*

Propositionen innebär att de pensionärer som blir delaktiga av de nu föreslagna skattelättnaderna kan dra nytta av denna skattelättnad först i slutet av 2004 när beskattningen för 2003 är klar. Pensionärerna ser skattelättnaderna i sin portmonnä först när skatteåterbäringarna kommer.

Det finns ingen anledning att låta effekterna av skattelättnaderna gå pensionärerna förbi. För det första strider det mot principen att alla medborgargrupper skall bemötas jämlikt om pensionärerna särbehandlas i förhållande till löntagare. För det andra påverkar skattelättnaderna köpkraften först om ca ett och ett halvt år om pensionärerna får sin skattelättnad först i samband med den slutgiltiga beskattningen för 2003. Detta tillskott på i runt tal 30 miljoner euro till köpkraften behövs omedelbart med tanke på den ekonomiska utvecklingen. För det tredje är regeringens återopande av tekniska skäl inte motiverat, eftersom det inte är omöjligt att i prakti-

ken sänka pensionärernas förskottsinnehållningsprocent. Det handlar om politisk vilja.

Av denna anledning föreslår vi att ikraftträdelsebestämmelsen i propositionen ändras för de pensionärer som betalar statsskatt så att också deras förskottsinnehållningsprocenter sänks med en procentenhet som för löntagare. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 september 2003. Detta är enligt uppgift från pensionsutbetalarna, dvs. pensionsanstalterna och pensionsbolagen, den tidigaste tidpunkten då ändringen tekniskt kan genomföras. Pensionsutbetalarna har inte tillgång till sådana uppgifter om pensionstagarnas inkomster att de själva kunde plocka ut de pensionärer vars förskottsinnehållningsprocent skall sänkas. Därför bör skatteförvaltningen åläggas att meddela pensionsutbetalarna vilka personers beskattningsbara inkomster som överskrider statsskatteskalans nedersta gräns, 11 600 euro.

Det är ett känt faktum att en sänkt förskottsinnehållningsprocent kan leda till kvarskatt för en del av de pensionärer som får sin skatt sänkt. Detta är trots allt ett bättre alternativ än att kräva att alla pensionärer som drar nytta av skattelättnaden skall låna ut pengar åt staten på 18 månader. Eftersom det i samma veva också kommer att göras andra ändringar i pensionsutbetalningen (bl.a. kompensation för nedskärningarna i basdelen), kan det i varje fall lätt hända att förskottsinnehållningsbeloppet avviker från den slutliga beskattningen. Det bör också observeras att varje pensionär och löntagare har rätt att söka ändring i sitt skattekort.

Reservationens ändringsförslag leder inte till något extra skattebortfall för beskattaren, endast tidigarelägger den skattelättnad regeringen lovat pensionärerna.

Den totala skattesänkande effekten av de ändringar regeringen föreslagit beräknas uppgå till ca 295 miljoner euro. Ändringarna i förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen minskar kommunernas inkomster med 113 mil-

joner euro. I enlighet med regeringens tilläggsbudgetbeslut kommer kommunerna att få full kompensation för skatteinkomstbortfallet genom att statsandelen för social- och hälsovården höjs med 1,05 procentenheter.

Det är inte bara kommunerna som tappar inkomster till följd av skattelättnaderna i kommunalbeskattningen utan också kyrkoskattstagaren går miste om 7 miljoner euro och Folkpensionsanstalten 9 miljoner euro.

De evangelisk-lutherska församlingarna finansierar sin verksamhet huvudsakligen med kyrkoskatten. Kyrkoskatten utgör ca 74 % av församlingarnas sammantagna inkomster. Ändringarna i kommunalbeskattningen påverkar direkt skatteintäkterna. Praxis har varit att församlingar och kommuner ställs på samma linje i

skattebesluten. Därför bör också församlingarna kompenseras för ändringarna i kommunalbeskattningen. Kompensationen kan ske genom att församlingarnas utdelning av samfundsskatten höjs.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

*att ikraftträdelsebestämmelsen i 2 § i den i utskottets betänkande ingående lagen om skatteskalorna för 2003 godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

*att ett uttalande godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag

(1 mom. som i FiUB)

I förskottsuppbörden beaktas ändringarna i skattegrunderna (utesl.) så

1) att arbetsgivarna från den 1 juli 2003 sänker de individuella innehållningsprocenterna för lön samt arbets- och bruksavgifter med en procentenhet och

2) löneutbetalarna från den 1 september 2003 sänker pensionstagarnas individuella innehållningsprocenter med en procentenhet för de pensionärer vars inkomster överskrider inkomst-

skatteskalans nedre gräns. Skattestyrelsen meddelar närmare föreskrifter om sänkningen av innehållningsprocenten.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen kompenserar församlingarna fullt ut för det skatteinkomstbortfall ändringarna i kommunalbeskattningen ger upphov till.

Helsingfors den 10 juni 2003

Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml

Kimmo Sasi /saml
Irja Tulonen /saml

Jag instämmer i reservationen till den del den gäller ikraftträdelsebestämmelsen i 2 § lagen om skatteskalorna för 2003.

Bjarne Kallis /kd

RESERVATION 2

Motivering

Statsminister Jäättemäkis regering utfäster sig i sitt program att under valperioden lindra framför allt beskattningen av arbete. Regeringen har kommit till att det i rådande konjunkturläge är motiverat att lindra beskattningen av förvärvsinkomster redan när det gäller 2003 för att förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och sysselsättning skall kunna tryggas. Ambitionen är enligt de grönas riksdagsgrupp lovvärd, men metoden att genomföra lindringen genom att sänka alla marginalskatteprocentsatser lika mycket är fel med tanke på målet. De grönas riksdagsgrupp föreslår att skattelindringen enbart skall gälla låg- och medelinkomsttagare.

Den strukturella arbetslösheten är fortfarande stor i vårt land. De strukturarbetslösa beräknas utgöra 7—8 % av arbetskraften. När arbetslöshetsprocenten i dag rör sig kring 9,5 %, utgör denna svårsysselsatta grupp merparten av de arbetslösa. Den nuvarande instrumentuppsättningen har inte räckt till för att minska den strukturella arbetslösheten och därför skulle det gälla att ta i bruk nya instrument. Ett sätt att åtgärda den strukturella arbetslösheten är att sänka skatterna enbart för de lågavlönade. Regeringens procentbaserade förslag till en lika stor skattenedsättning för alla inkomsttagargrupper är socialt sett inte rättvis utan befäster utvecklingen där de rika blir rikare och de fattiga fattigare.

För att den strukturella arbetslösheten faktiskt skall fås ned måste skattesänkningarna riktas till lågavlönat arbete och lågavlönade anställningar. De skattesänkningar som låginkomsttagarna hittills fått har varit inbakade i avdraget för inkomstens förvärvande och förvärvsinkomstavdraget. Förlorare i denna modell är kommunerna: skattelättnaderna har i den form

de genomförts resulterat i minskade kommunal-skatteintäkter.

Den föreslagna skattesänkningen i 2003 års första tilläggsbudgetproposition borde ha utformats som en annorlunda skattenedsättning för låg- och medelinkomsttagare för att uppmuntra lågavlönade att arbeta och ta emot arbete. Inkomstskatteskalen hade kunnat förlängas nedåt så att en persons negativa statsskatt skulle dras av från personens kommunalskatt men inte från den skatt som redovisas till kommunen. Avdraget skulle följaktligen minska statens skatteintäkter men inte kommunernas. Det skulle få vara högst lika stort som kommunalskatten. Om förvärvsinkomsten är så liten att ingen kommunalskatt debiteras, kan avdraget inte heller räknas till godo. Syftet är att lindra beskattningen av små inkomster utan att för den skull äventyra kommunernas ekonomi.

Den extra skattelättnaden skulle graderas efter tre inkomstgrupper. I inkomstkategorin 0—14 400 euro skulle nedsättningen vara högst 200 euro per år, i inkomstkategorin 14 400—19 900 euro 100 euro per år och i inkomstkategori 19 900—31 200 euro 50 euro per år. Sålunda skulle kostnaderna för skattelättnaden vara ca 228,5 miljoner euro och gälla i runt tal 2,2 miljoner inkomsttagare.

Eftersom den nuvarande instrumentuppsättningen inte har räckt till för att mota den strukturella arbetslösheten, gäller det att ta i bruk och utveckla nya instrument som inte ökar inkomstskillnaderna eller minskar kommunalskatteintäkterna utan biter på den strukturella arbetslösheten. Vi uppmanar följaktligen regeringen att vara innovativ och ta fram och i bruk moderna och effektiva sysselsättningsförbättrande metoder.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

*att lagförslaget i betänkandet godkänns
med ändringar (**Reservationens änd-***

*ringsförslag) och att ett uttalande enligt reservationen godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag

(1 mom. som i FiUB)

2 §

Den progressiva inkomstskatteskalan är följande:

Beskattnings- bar förvärvsin- komst, euro	Skatt vid den nedre gränsen, euro	Skatt på den del av inkomsten som över- skrider den nedre grän- sen %
11 600 — 14 400	—192	12,5
14 400 — 20 000	258	16,5
20 000 — 31 200	1 232	22,5
31 200 — 55 200	3 802	28,5
55 200 —	10 624	35,5

(Ikraftträdelsebestämmelsen som i FiUB)

Reservationens förslag till uttalande

*Riksdagen förutsätter att regeringen i
framtida skattebeslut går in för lösning-*

*ar som är socialt rättvisa och adekvata
med tanke på sysselsättningen och inte
minskar kommunernas skatteintäkter.*

Helsingfors den 10 juni 2003

Anni Sinnemäki /gröna

RESERVATION 3

*Allmän motivering**Två alternativ*

Regeringens skattelinje kan kort sagt sägas vara att regeringen gynnar höginkomsttagare men glömmer bort pensionärer och arbetslösa. Den extra skattelättnaden för höginkomsttagare ges högsta prioritet medan de som lever på små moderskaps- och andra dagpenningar får lov att vänta på nivåförhöjningar.

Regeringen Jäätteenmäki

- skjuter fram skattelättnaden för högin-
komstpensionärer till den slutliga beskatt-
ningen
- lämnar pensionärer med små och medelsto-
ra inkomster samt arbetslösa utanför den
extra skattenedsättningen
- genomför lättnaden till förmån för högin-
komsttagare
- tar i och med den extra skattelättnaden till
ett osäkert och ineffektivt sysselsättnings-
instrument i stället för direkta och effekti-
va åtgärder och
- äventyrar servicen genom att gå in för sto-
ra skattelättnader.

Vänsterförbundet flaggar för samhällelig rättvi-
sa och solidaritet.

Vänsterförbundet understryker vikten av ef-
fektiva stimulansåtgärder och vill omedelbart
hjälpa upp situationen för de hårdaste trängda ar-
betslösa och pensionärerna. Vi vill följaktligen
se propositioner från regeringen med det snaras-
te.

Då det under behandlingen inte var möjligt att
ställa Vänsterförbundets och regeringens linje i
dess helhet mot varandra, lade vi i utskottet fram
ett alternativ till lagen om skatteskalorna för
2003 där skattelättnaden är mindre och främst
berör låg- och medelinkomsttagare.

Regeringens linje

De ekonomiska prognoserna lovar ingenting gott
och exporten tampas med problem. Utsikterna
på de viktigaste marknadsområdena är dystra.
Exporten gynnas inte heller av att dollarn försva-
gats i förhållande till euron. Tillväxtprognoserna
för årets bnp har nedjusterats till 1,8 %. Re-
geringen utgår då från att den privata konsumtio-
nen spelar en avgörande roll för totalproduktio-
nens tillväxt.

Regeringen har i denna situation stannat för
att redan i år gå in för en extra lindring av be-
skattningen av förvärvsinkomster för att trygga
förutsättningarna för en ekonomisk tillväxt och
bättre sysselsättning. Enligt propositionen ge-
nomförs skattelättnaden den 1 juli 2003 då de in-
dividuela innehållningsprocenterna sänks med
en procentenhet, vilket på årsnivå innebär att
alla marginalskatteprocenter sjunker med 0,5
procentenheter. Samtidigt sker en översyn av
förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskatt-
ningen. Skattesänkningen blir 295 miljoner euro
på årsnivå och statens andel av detta är 166 mil-
joner euro till följd av den justerade skatteska-
lan. Förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbe-
skattningen resulterar i att kommunerna får 113
miljoner euro mindre i inkomster och Folkpen-
sionsanstalten 9 miljoner euro mindre medan
kyrkoskattetagarna förlorar 7 miljoner euro. Det
bör observeras att kommunerna och församling-
arna i motsats till tidigare nu särbehandlas ge-
nom att församlingarna inte får någon kompen-
sation.

Regeringens linje tillför inte sysselsättningen
särskilt mycket. De extra resurserna i tilläggs-
budgeten är fattiga och alltför ineffektiva för att
hindra en ökning av den öppna arbetslösheten.
Nu hade det krävts klara och tydliga extra insat-
ser bl.a. för att åtgärda de allt djupare sysselsätt-
ningsproblemen på många orter, typ Nystad,
Brahestad och Otanmäki.

Kommunernas ekonomiska investeringar ho-
tar minska avsevärt vilket leder till en mindre in-

hemsk efterfrågan. Detta är något som regeringen inte förefaller vilja befatta sig med. Tilläggsbudgetens statsandelsjusteringar är endast avsedda att kompensera kommunerna för det inkomstbortfall de drabbas av till följd av skattelättnaderna i juli. Det strider mot kommunallagen att kommunernas ekonomi uppvisar ett konstant underskott som inte kan täckas. Kommunerna behöver mer pengar för att kunna ge mer service och kunna investera. Indexförhöjningarna bör göras till fullt belopp under ramperioden.

Vänsterförbundet anser att regeringens policy är helt fel av många orsaker.

För det första anser vi att skattelindringens effekt är osäker. Det finns risk för att skattenedsättningen inte alls kommer att påverka den privata konsumtionen till fullt belopp utan att medborgarnas konsumtionsnivå blir lam på grund av ständigt återkommande rapporter om uppsägningar och permitteringar.

För det andra är skatterealinjen strukturellt sätt diskutabel. Den inbegriper ett outtalat försök att kringskära den offentliga sektorn. Om inte för annat så för att hindra att förskottsinhållningen stiger i mars 2004 måste beskattningen sänkas med ytterligare minst 0,5 procentenheter 2004.

Om man dessutom beaktar att regeringen förbinder sig att främja inkomstuppgörelserna genom skattelättnader, är det mycket sannolikt att de nedre gränser för skattelättnaderna som anges i regeringsprogrammet överskrids rejält. I tider med svag tillväxt är det fara värt att en ökning i underskottet leder till utgiftsnedskärningar eller skatteskäpningar vid en för konjunkturpolitiken olämplig tidpunkt, dvs. under recession eller tider med svag tillväxt. Dessa nedskärningar ingår i regeringens egen utgiftsregel.

För det tredje är propositionen såtillvida osolidarisk att lättnaderna inte främst tar sikte på små och medelstora inkomster. Regeringen glömmer bort pensionärer och arbetslösa. Av pensionärerna får visserligen de som har de största pensionerna gottgörelse i efterskott i samband med den slutliga beskattningen, men flertalet kommer över huvud taget inte i åtnju-

tande av lättnaderna. Detsamma gäller de som lever på arbetslöshetsförmåner.

Vänsterförbundets policy

Vänsterförbundet anser att regeringen i stället för den extra skattelättnaden *för det första* borde ha gått in för sådana stimulansåtgärder som direkt påverkar sysselsättningen med hela sin kraft. Dessa förslag kommer vi att lägga fram i samband med tilläggsbudgeten.

För det andra hade de stora skattelättnaderna bort bytas ut mot punktinsatser för att hjälpa dem som är värst utsatta i ekonomiskt hänseende. Vänsterförbundets riksdagsgrupp har lämnat in motioner och förslag om vilka framgår vilka saker som främst bör åtgärdas.

Genom dessa initiativ vill Vänsterförbundets riksdagsgrupp utmana regeringen i kampen mot fattigdomsproblem. Dessvärre är regeringen nu intresserad bara av skattelättnader som inte hjälper dem som har det svårt. I kampen mot fattigdom och utslagning är det enligt regeringen bara försöken att förbättra sysselsättningen som gäller.

Även om sysselsättning är ett viktigt element i fattigdomsbekämpningen är det inte nog. De lägsta förmånerna behöver fortfarande höjas för att fattigdomsproblemet skall kunna övervinnas.

Vänsterförbundet vill att också barnfamiljer som lever på utkomststöd skall få sina barnbidrag höjda. Dessutom gör egenandelen på 7 % vid samordnandet av utkomststöd och bostadsbidrag situationen besvärlig för de hårdast trängda och därför föreslår Vänsterförbundet att den slopas.

Många problem skulle bli lösta om bostadstillägg betalades till de studerande året om. En bättre ekonomi får en studerande att slutföra sina studier snabbare. Kommunernas utgifter för utkomststöd minskar genom en sådan reform. Också studiepenningen behöver höjas.

Folkpensionen bör höjas omedelbart. Den skattelättnad regeringen föreslagit för i år gäller inte flertalet pensionärer. Deras enda räddning är att folkpensionen höjs och pensionsinkomstavgiften höjs, då skulle också vanliga medborgare med arbetspension ha nytta av nivåhöjningen.

Regeringen planerar höja folkpensionerna först 2006.

Vänsterförbundet vill också höja de lägsta moderskapsdagpenningarna och det sammansatta stödet som ett led i programmet mot fattigdom.

Vänsterförbundets förslag

Då det vid behandlingen inte var möjligt att ställa Vänsterförbundets och regeringens linje i helhet mot varandra i och med att regeringens linje läggs fram i bitar i separata propositioner, har vi i fråga om inkomstskattelagen och lagen om skatteskalorna för 2003 i utskottet lagt fram ett alternativ där skattelättnaden är mindre och prioriterar låg- och medelinkomsttagare. Detta alternativ ingår i reservationen.

Dessutom föreslår vi att riksdagen ålägger regeringen att med det snaraste lämna en proposition om omedelbar höjning av folkpensionen och inte först 2006 och en proposition som gör att också de som lever på arbetslöshetsförmåner kommer i åtnjutande av skattelättnaderna.

Detaljmotivering

Lag 1. Ändring av 2 § lagen om skatteskalorna för 2003

Vi föreslår samma skattesänkning som regeringen för dem som förtjänar mindre än 31 200 euro per år (nedsättningen 0,5 procentenheter i totalbeskattningen) och att nedsättningen för större inkomster skulle vara avsevärt mindre. Vi föreslår alltså inte en skattelättnad på 0,5 procent för höginkomsttagare.

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 105 a § inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

Utifrån lagmotion 53/2003 rd föreslår vi att ikraftträdelse- och tillämpningsbestämmelsen ändras så att de pensionärer som betjänas av den föreslagna extra lättnaden får den omedelbart i likhet med löntagarna och inte först i samband med den slutliga beskattningen.

Lag 2: Inkomstskattelagens 105 a §

Vi föreslår att förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen minskar snabbare än regeringen föreslagit när inkomsterna stiger. Enligt vårt förslag minskar avdraget för inkomster som är större än genomsnittet så att avdraget är 3,5 % i stället för 4 % för den del som överstiger 14 000 euro. Det innebär att avdraget inte kommer i fråga när den totala inkomsten överstiger 77 750 euro, alltså ingen ändring jämfört med nuläget (gränsen går vid 78 314 euro i den gällande lagen). Regeringens förslag är att inkomster upp till 86 857 euro ger rätt till avdrag men detta är enligt vår åsikt helt omotiverat.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

*att 105 a § i det första lagförslaget och 2 § och ikraftträdelse- och tillämpningsbestämmelsen i det andra lagförslaget i utskottets betänkande godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

*att uttalanden enligt reservationen godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

FiUB 6/2003 rd — RP 10/2003 rd

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 105 a § 2 mom., sådant det lyder i lag av 1360/2002, som följer:

105 a
Förvärvsinkomstavdrag vid kommunalbeskattningen

— — — — —
Avdraget utgör 40 procent av det belopp varmed de inkomster som avses i 1 mom. överstiger 2 500 euro upp till ett inkomstbelopp av 7 230 euro och 14 procent av det belopp som

överstiger detta. Avdraget är dock högst 2 550 euro. När den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst överstiger 14 000 euro, minskar avdraget med 4 procent av det belopp med vilket nettoförvärvsinkomsten överstiger 14 000 euro.

(Ikraftträdelse- och tillämpningsbestämmelsen som i FiUB)

2.

Lag

om ändring av 2 § lagen om skatteskalorna för 2003

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 december 2002 om skatteskalorna för 2003 (1161/2002) 2 § som följer:

2 §
Den progressiva inkomstskatteskalan är följande:

Beskattningsbar förvärvsinkomst euro	Skatt vid den nedre grän- sen euro	Skatt på den del av inkomsten som över- skrider den nedre gränsen, %
11 600 — 14 400		8 12
14 400 — 20 000		344 16
20 000 — 31 200		1 240 22
31 200 — 54 400		3 704 28,5
54 400 —		10 316 35,5

(1 mom. som i FiUB)

I förskottsuppbörden beaktas ändringarna av skattegrunderna endast så, att arbetsgivarna från den 1 juli 2003 sänker de individuella innehållningsprocenterna för lön samt arbets- och bruksavgifter med en procentenhet. Skattestyrelsen meddelar närmare föreskrifter om *hur* sänkningen av innehållningsprocenten *för dessa samt för*

pensionsinkomster och andra förvärvsinkomster skall genomföras.

Reservationens förslag till uttalanden

1. *Riksdagen konstaterar att regeringens extra skattelättnad inte gagnar vanliga pensionärer med små och medelstora inkomster och att regeringen enligt sitt program därtill avser att höja folkpensionen först 2006. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste lämnar riksdagen en proposition om omedelbar nivåförhöjning av folkpensionen och en samtidig höjning av pensionsin-*

komstavdraget så att merparten av pensionstagarna har nytta av det.

2. *Riksdagen konstaterar att förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen inte gäller utkomstskyddet för arbetslösa och förutsätter att regeringen med det snaraste lämnar riksdagen en proposition om att avdraget omedelbart skall gälla utkomstskyddet för arbetslösa.*

Helsingfors den 10 juni 2003

Iivo Polvi /vänst

Mikko Kuoppa /vänst

RESERVATION 4

Motivering

Regeringen motiverar sin proposition om inkomstskattenedsättningar med konjunkturpolitiska argument. Konjunkturerna har onekligen försämrats och den inhemska efterfrågan borde därför fås att öka. Trots det råder det divergerande uppfattningar om hur man bäst kan påverka sysselsättningen och köpkraften samt en hur stor skattenedsättning som är effektivast. En del menar att det bästa sättet vore att sänka arbetsgivaravgifterna medan andra förfäktar en sänkt inkomstskatt.

Under valperioden 1995—2001 sänktes inkomstskatten i Finland avsevärt utan att arbetslösheten skulle ha minskat mer än i de länder där motsvarande inkomstskattenedsättning inte gjordes. Den föreslagna skattelättnaden är uttryckt i euro störst före de kategorier som förtjänar mest medan de som har små inkomster eller inte förtjänar något alls inte får någon skattelättnad. Åtgärden ökar följaktligen köpkraften bland dem som tillägget är egalt för och hjälper inte upp den dåliga situationen för människor med dålig köpkraft.

Kristdemokraterna konstaterar att en sänkning av momsen på livsmedel berör alla medborgare. En sänkt livsmedelsmoms gynnar i synnerhet barnfamiljer och låginkomsttagare som därmed bättre kunde välja vad de lägger ner sina inkomster på. En utredning från 1998 visar att hushåll i de lägsta inkomstkategorierna använde 17 % av de sammantagna konsumtionsutgifterna på mat och alkoholfria drycker. I de högre inkomstgrupperna var siffran 11 %.

Kristdemokratiska riksdagsgruppen anser att en sänkning av livsmedelsmomsen hade ökat köpkraften uttryckligen bland de grupper där köpkraften är svagast och i det hänseende hade en sådan skattesänkning varit förenlig med det mål som regeringen uppställde för skattesänkningen. En sänkning av momsen på livsmedel hade klart och tydligt varit ett mer socialt alternativ, som inte vidgar klyftan mellan samhälls-

grupperna som regeringens förslag till inkomstskattenedsättning.

När Finland gick med i EU sjönk momsen på livsmedel med fem procentenheter till 17 %. I själva verket var det meningen att skattesatsen skulle sänkas till 12 %. Bland medlemsstaterna har Finland den näst strängaste livsmedelsskatten. I EU-staterna är livsmedelsmomsen i snitt drygt 7 %.

Det bör observeras att en sänkning av momsen på livsmedel skulle få samma effekt på årsnivå för statshushållning som den av regeringen föreslagna inkomstskattelättnaden. Med hänsyn till att en momssänkning skulle träda i kraft först den 1 juli, skulle dess effekt för statsfinanserna i år vara hälften av vad inkomstskattenedsättningen innebär, dvs. ca 150 miljoner euro. Dessutom skulle momsandelen till EU minska med omkring 7 miljoner euro.

Kristdemokraterna menar att en sänkning av livsmedelsmomsen hade ökat köpkraften uttryckligen bland dem som har den sämsta köpkraften och i det hänseendet skulle en sådan skattesänkning bäst ha motsvarat det mål som regeringen uppställt för skattenedsättningen. En sänkning av momsen på livsmedel hade klart och tydligt varit ett mer socialt alternativ, som inte hade vidgat klyftan mellan samhällsgrupperna på det sätt regeringens skattesänkning gör.

Konjunktur- och socialpolitiska skäl hade talat för en kombination av sänkt livsmedelsmoms och en tidigareläggning av de i regeringsprogrammet planerade höjningarna till barnfamiljer och pensionärer utan att åtgärderna hade äventyrat statsfinanserna.

Regeringen har lovat kommunerna men inte församlingarna kompensation för inkomstbortfallet till följd av inkomstskattenedsättningen. Skattelättnaderna gör att församlingarna går miste om ca 7 miljoner euro, ett belopp de borde få kompensation för. Vid riksdagens frågestund den 5 juni svarade statsministern på frågan om kompensation att "vi får ta oss en titt på att för-

samlingarna trillat bort här". Detta torde innebära att regeringen i något skede tar upp frågan om kompensation till församlingarna.

Propositionen diskriminerar pensionärer som betalar statsskatt, eftersom de inte föreslås få samma sänkta förskottsskatt som inkomsttagarna. Påståendena att detta i den slutliga beskattningen skulle leda till ännu större felaktigheter förefaller inte plausibla. Påståendet innebär att redan den nuvarande förskottsinnehållningsprocenten för pensionärer bygger på felaktiga grunder. I ett jämlikhetsperspektiv bör skattebetalare i samma inkomstkategori likabehandlas.

På denna punkt ansluter vi oss till den paragrafändring Samlingspartiet föreslår i sin reservation.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

*att ett uttalande godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens förslag till uttalande

Utskottet förutsätter att församlingarna kompenseras för skattebortfallet på 7 miljoner euro till följd av skatteminskningen i kommunalbeskattningen.

Helsingfors den 10 juni 2003

Bjarne Kallis /kd